

Cal Ros (antiga Església de Sant Martí)

Carme

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Cal Ros
Emplaçament A les afores del nucli urbà, un cop travessada la Riera de Carme en direcció a La Masuca.

Coordenades:

Latitud: 41.53361
Longitud: 1.62113
UTM Est (X): 384974
UTM Nord (Y): 4598913

Classificació

Número de fitxa 08048 - 2
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Modern Contemporani Popular
Segle XII-XX
Any 1122
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Falta manteniment.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: 08047A00200050

Fitxes associades:

[Església Parroquial de Sant Martí](#)

Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell; Natalia Salazar Ortiz

Data de registre de la fitxa: dl., 19/04/2010 - 02:00

Descripció

Amagades dins l'habitatge d'una finca deshabitada (només s'utilitza en part com a magatzem agrícola) es conserven les restes de l'estructura d'una església medieval, que exercia funcions parroquials abans de la construcció de la nova església de Carme, que des que es té constància documental ha estat sota l'advocació de Sant Martí.

La casa, que reaprofitava murs més antics fets amb carreuats de diferents mides, està bastida amb maçoneria. Presenta els murs en mal estat, amb afegits a base de materials constructius moderns i contemporanis (totxos, uralites, ciment, etc.). Conserva una portalada rectangular, adovellada, a la façana oest, a peu de camí, gairebé colmatada, el que indicaria que la cota original del camí seria molt més baixa, i que s'hauria produït una important aportació de terres amb el pas dels anys. Aquesta portalada està emmarcada per dovelles blocs de pedra travertínica de la zona. Carreus de pedra del mateix tipus reforcen la cantonada oest de la masia. El cos de la casa és de planta rectangular, amb coberta a doble vessant i en els annexos afegits s'hi observa la utilització d'un aparell reaprofitat que sembla el típic carreuat rectangular de les obres romàniques. A aquest cos principal s'hi afegeix un cos a la banda sud que té la teulada a una vessant, orientada al nord. Aquest cos escapça la portalada rectangular abans mencionada, i un dels murs d'aquest cos reaprofitava el carreuat de tipus romànic. La façana sud té una porta d'arc rebaixat i dos balcons amb balustrada.

A l'est i nord del conjunt, sengles murs de pedra, d'aspecte i factura antics, tanquen el pati de la casa. Acava de tancar aquest pati una nau agrícola molt moderna, sense sostre, on s'hi custodia maquinària agrícola. La base del mur nord d'aquesta nau és una de les parets de pedra antiga. La paret est de la nau també sembla reaprofitar fragments de parets antigues.

L'església conserva una nau central rectangular i clars indicis de dues naus laterals, deduïbles per uns arcs conservats que farien de separació entre aquestes naus. L'edifici té l'eix longitudinal est-oest i una portalada de mig punt a la façana est (on canònicament hi hauria d'haver l'absis). Cap als anys 60 del segle XX l'actual propietari, Sr. Miquel Catassús, després d'unes fortes plujes, afirma haver vist els fonaments d'una estructura semicircular a peu del camí que circula per la façana oest de l'església. Aquesta estructura bé podria ser l'absis de l'església tot i que l'oest no és l'orientació més freqüent per als absis medievals.

Pels voltants de Cal Ros es troben fragments de ceràmica de clara factura medieval, de cocció reductora i superfície lleugerament oxidada (tipus sandwich), amb desgredant molt visible de quars i altres materials poc apreciables; la pasta és molt porosa. Aquests indicis superficials, juntament amb la constatació de que dins de la casa actual existeixen punts on es conserva sediment arqueològic, considerem que el lloc és també jaciment arqueològic, i com a tal custodia informació bàsica de la història de Carme. Per exemple, al seu subsòl s'hi troba el cementiri parroquial que va funcionar des de l'Edat Mitjana i fins 1748: qualsevol aproximació, per exemple, a la demografia antiga del lloc passa per aquest jaciment.

Història

L'església parroquial de Sant Martí de Carme fou sufragània de la parròquia de Santa Maria de Claramunt, sens dubte molt abans de que així consti documentalment l'any 1366. El lloc de Carme es documenta des del 1005 com a part integrant del terme del Castell de Claramunt. Sant Martí de Carme sempre formà part del bisbat de Barcelona i, en aplicar-se l'estructuració deganal, depengué del deganat de Piera. Segons alguns estudiosos, l'església de Carme ja es documenta des de l'any 1122 (BENET et ALII, 1992: 341). Durant el segle XII figura als documents amb el nom de Chazmo, Chazma o Kazma. El primitiu edifici romànic estava situat als afores del poble. A mitjans del segle XVI, quan l'església de Carme era encara on avui hi ha Cal Ros, es trobava ja sota l'advocació de Sant Martí (RIBA GABARRÓ, 2003c: 225). A partir de 1730 i fins el 1748 es va començar a construir el nou temple, mentre l'anterior, cap a la fi del segle

XVIII, es va desmontar parcialment i el seu material constructiu i part de la seva estructura van servir per construir la nova masia de Cal Ros. Efectivament, l'any 1778, el bisbe de Barcelona va autoritzar la venda del lloc de l'antiga església (la nova comença a funcionar el 1748), i el comprador, Francesc Riba, pagès de Carme, edificà la masia que actualment resta dempeus. Així doncs, la casa de Cal Ros s'emplaça en el lloc on des d'un moment indeterminat de l'Edat Mitjana i fins abans de 1778 hi hagué la primera església de Carme. Els voltants del lloc, i en concret el camí que passa pel costat de la masia, segons la mare de l'actual propietari de La Masuca (Antoni Sonet), està plé d'ossos humans, el que corroboraria que en el lloc hi hagué el cementiri parroquial fins ben entrada l'Època Moderna en que es traslladà l'església parroquial al centre de la població.

Cap al segon quart del segle XVIII, Torras i Ribé situa els estricadors del Gremi de Paraires de Carme a Cal Ros (TORRAS, 1993: 195). Els estricadors eren uns bastiments de fusta amb claus, on hom posava tirant els draps mullats per tal de que en eixugar-se no s'estrenyessin. Les instal·lacions dels estricadors solien situar-se extramurs, com és el cas que ens ocupa.

A finals del segle XIX - inicis del XX hi hagué una fassina en funcionament dins d'aquesta finca.

Bibliografia

BENET, Albert; CRUAÑES, Esteve; SABATÉ Flocel; VIRELLA, Xavier (1992): "Sant Martí de Carme", Catalunya Romànica, XIX: El Penedès, Anoia, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 341.

ESTRADA, G.; ASENSI, R. M^a (1997): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, volum 7: L'Anoia. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, pp. 65-66.

RIBA GABARRÓ, Josep (2003c): "Potser foren les primeres campanes de Carme", Les Fonts de Carme, 13, Associació El Forat dels Graus, p. 225.

TORRAS, Josep M. (1993): La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els "qüestionaris" de Francisco de Zamora. Biblioteca Abat Oliba, 122. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.

